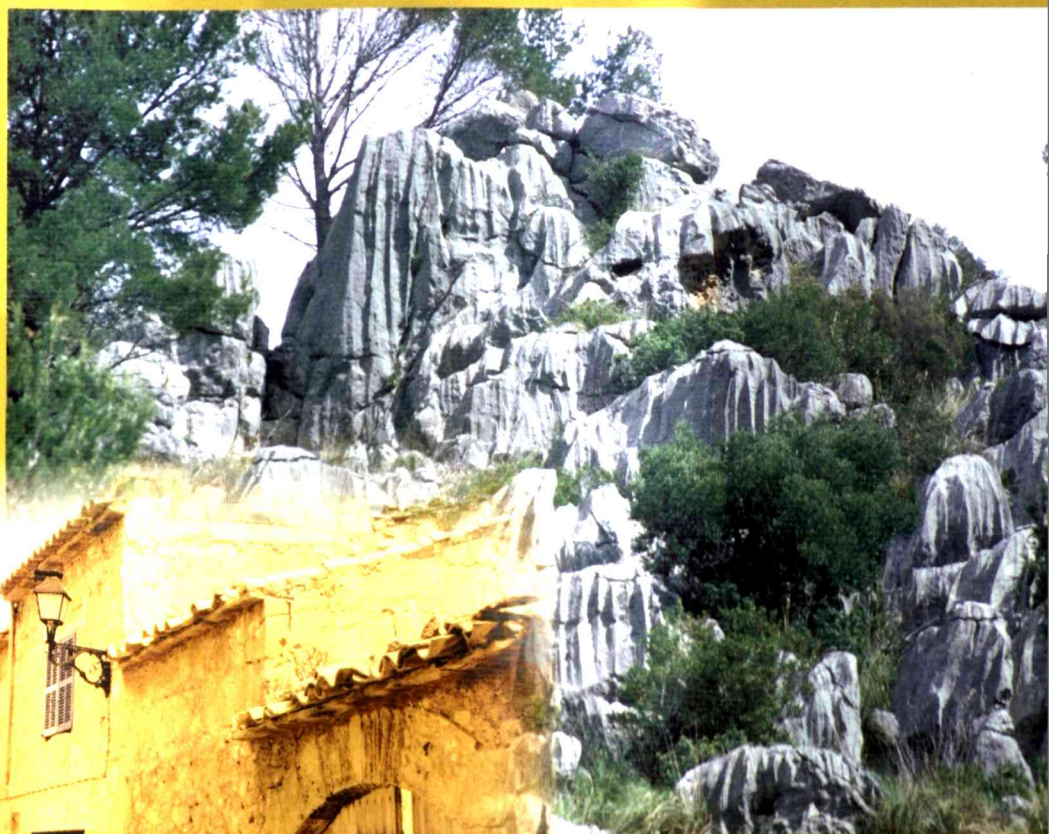

SZTE Egyetemi Könyvtár
Egyetemi Gyűjtemény
2

HELYBEN
OLVASHATÓ

Táj, környezet és társadalom

Landscape, Environment and Society

Ünnepi tanulmányok

Keveiné Bárány Ilona professzor asszony tiszteletére

Studies in Honour of Professor

Ilona Bárány-Kevei on the Occasion of Her Birthday

Táj, környezet és társadalom
Landscape, Environment and Society

Ünnepi tanulmányok
Keveiné Bárány Ilona professzor asszony tiszteletére

Studies in Honour of Professor
Ilona Bárány-Kevei on the Occasion of Her Birthday

SZTE Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék
SZTE Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

Szerkesztette / Editors

*Kiss Andrea
Mezősi Gábor
Süimeghy Zoltán*

Technikai szerkesztő / Technical editor

Csikász Lajos

A borítót tervezte / Cover design

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000541383

*Karancsi Zoltán
Kiss Andrea
Süimeghy Zoltán*

A borítót készítette / Cover preparation

Karancsi Zoltán

A kötet létrehozásában közreműködtek / Contributors

*Kevei Éva
Makra László
Rakonczi János
Tanács Eszter
Unger János*

A kötetet és a rendezvényt támogatta / Sponsored by

*Geo-Karrier Központ
OTKA T 049573
OTKA T 046558
Quantify EU-6 Project*

ISBN 963 482 782 9

© SZTE Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék
© SZTE Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

X 28126

*Szeretettel köszöntjük
Keveiné Bárány Ilona professzor asszonyt
születésnapja alkalmából*

*Warmest Congratulations
to Professor Ilona Bárány-Kevei on Her Birthday*

TARTALOM / CONTENTS

Előszó	5
<i>Foreword</i>	6
Keveiné Bárány Ilona rövid életrajza.....	7
<i>Short Curriculum Vitae of Ilona Bárány-Kevei</i>	8
Keveiné Bárány Ilona műveinek bibliográfiája (<i>Bibliography of Ilona Bárány-Kevei</i>).....	9
Tabula gratulatoria.....	23
<i>Abonyiné Palotás Jolán: A külföldi működő tőke szerepe gazdaságunk fejlődésében (Role of foreign working capital in the development of Hungarian economy)</i>	25
<i>Ács Ferenc – Breuer Hajnalka: A talaj és a klíma kapcsolata Thornthwaite szempontjából (Relationship between soil and climate according to Thornthwaite)</i>	35
<i>Ali-Toudert, Fazia – Mayer, Helmut: Effects of street design on outdoor thermal comfort</i>	45
<i>Bajmócy Péter: Magyarország népességének etnikai és vallási diverzitása 1910-ben és 2001-ben (Ethnic and religious diversity of the population of Hungary in 1910 and 2001)</i>	57
<i>Balázs Réka: A kunhalmok kataszterezésének tapasztalatai a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatóság működési területén (Experiences of land-registering tumuli in the region of the directorate of Kiskunság National Park)</i>	69
<i>Bank Klára – Rudl József: Apró- és kistelepülések a rendszerváltás után a Dél-Dunántúlon (Transformations in rural areas after the change of the regime)</i>	79
<i>Bartholy Judit – Pongrácz Rita – Pattantyús-Ábrahám Margit – Pátkai Zsolt: Ciklonpályák és frontok gyakoriságváltozása az elmúlt 50 évben az európai térségben (Frequency changes of cyclones and fronts in the last fifty years in the European region)</i>	87
<i>Becsei József: A magyarországi népesség iskolázottságának területi viszonyai (Regional differences in the educational level of the Hungarian population)</i>	99
<i>Boros Lajos: A városi tér használatához kapcsolódó konfliktusok (Conflicts related to the urban space)</i>	109
<i>Csorba Péter: Indikátorok az ökológiai tájszerkezet és tájműködés jellemzésére (Indices to evaluate the ecological landscape structure and landscape functioning)</i>	117
<i>Deák József Áron: Morfológia–talaj–növényzet kapcsolatának mintázat-vizsgálata a Dorozsma-Majsai-homokháton (Pattern research of the connection between morphology, soil and vegetation in the Dorozsma-Majsaian Sandlands)</i>	123

<i>Divéky Erika: Bioindikátorok alkalmazása a felszínközeli ózon kimutatásában (Employing bioindicators in ozone-monitoring)</i>	133
<i>Dobány Zoltán: Társadalmi-gazdasági viszonyok a Hernád völgyében a 18-19. században (Social and economic conditions of the Hernád Valley in the eighteenth-nineteenth centuries)</i>	143
<i>Dóka Richárd: A vizes élőhelyek és a szántógazdálkodás tájhasználati konfliktusa a Duna-Tisza közén (Land use conflict of wetlands and arable farming in Danube-Tisza Interfluve)</i>	155
<i>Erdősi Ferenc: A politikai földrajzi helyzet által befolyásolt közlekedésfejlesztések Görögországban (Political-geographic situation determined transport development in Greece)</i>	167
<i>Farsang Andrea – Kitka Gergely – Barta Károly: A talajerózió szerepe a talaj foszforháztartásában (The role of erosion in soil phosphorus cycle)</i>	179
<i>Félegyházi Enikő – Lóki József: A lepelhomok vizsgálata a nyírségperemi területeken (Study on the formation of sand sheet in Nyírség edge areas)</i>	191
<i>Fiala Károly – Sipos György – Kiss Tímea: Szabályozások hatására bekövetkező morfológiai változások a Tisza és a Maros alsó szakaszán (Morphological alterations due to river regulation works on the lower sections of Tisza and Maros rivers)</i>	203
<i>Géczi Róbert: A Béli-hegység földtana és geomorfológiája másfél évszázadnyi kutatás tükrében (Geology and geomorphology of the Béli Mountains in the light of 150 years of research)</i>	213
<i>Goldie, Helen S.: Mature intermediate-scale surface karst landforms in NW England and their relations to glacial erosion</i>	225
<i>Györffy János: A föld optimális torzulású ábrázolása póluspontos képzetes hengervetületben, ekvidisztáns paralelkörökkel (Representing the whole earth in a best pseudocylindrical projection with pole point and equidistant parallels)</i>	239
<i>Hajdú Zoltán: A szocialista természetátalakítás kérdései Magyarországon, 1948-1956 (Questions of socialist remaking of nature in Hungary between 1948-1956)</i>	245
<i>Hegedűs Zoltán – Duray Balázs: Talajtani vizsgálatok szerepe a táj kutatásokban. Talajosztályozási rendszerünk korszerűsítési lehetőségeinek vizsgálata (The function of soil research in the landscape studies. Examination of the modernization possibilities of the Hungarian soil-classification system)</i>	259
<i>Hevesi Attila: A mexikói Sierra Gorda Nemzeti Park (Keleti-Sierra Madre) néhány, leginkább sajátos felszíni (?) karsztformája (Some surface characteristics of karstic forms in the Sierra Gorda National Park (Sierra Madre Oriental, Mexico))</i>	271
<i>Horváth Gergely – Móga János – Leél-Őssy Szabolcs – Zámbo László: Karsztos tájak leromlása (degradációja) kínai karsztokon (Degradation of karst landscapes on Chinese karst areas)</i>	281

<i>Hoyk Edit: A szárazodás hatása a vegetáció alakulására homokhátsági szikes tavak példáján (Effects of aridification on the vegetation of natron lakes on sand ridges)</i>	293
<i>Hum László – Horváth Zoltán – Linkai István: A villánykövesdi téglagyár pleisztocén képződményei (Pleistocene deposits in the villánykövesd brickyard)</i>	305
<i>Illés Sándor: Többes állampolgárság három perspektívából (Multiple citizenship from three perspectives)</i>	315
<i>Kanalas Imre: A teleházak, mint a vidéki közösségfejlesztés új helyei (Telehouses – new places of rural community development)</i>	325
<i>Karancsi Zoltán – Hann Ferenc: Tájkép a művészetben, művészet a tájban (Landscape in art, art in landscape)</i>	335
<i>Kerényi Attila: A fenntartható fejlődés néhány világméretű gondjáról (Some global problems of sustainable development)</i>	345
<i>Kiss Andrea – Sümeghy Zoltán – Danku György: 1783-1784. évi szélsőséges tél és a Maros jeges árvize (Severe winter of 1783-1784 and the iceflood on the Maros river)</i>	353
<i>Kiss Attila: A tudatos városfejlesztés (A conscious way of urban development)</i>	363
<i>Kiss Tímea – Nyári Diána – Sipos György: Homokmozgások vizsgálata a történelmi időkben Csengele területén (Blown sand movement in historical times in the territory of Csengele)</i>	373
<i>Klinghammer István: Az alföld nagy vízi-munkálatai – a vízi-térképezés kezdetei (Great water-works of the Alföld – the beginning of water-cartography)</i>	383
<i>Kókai Sándor: A Bánát ökológiai sajátosságai, különös tekintettel a mezőgazdaságra (Ecological property of Bánát, with special regard to agriculture)</i>	391
<i>Koppány György: Az ókori civilizációk kialakulásának földrajzi elhelyezkedése (Geographic locations of development of the ancient civilizations)</i>	403
<i>Kovács Ferenc: A biomassza-mennyiség regionális változásainak vizsgálata a Duna-Tisza közén műholdfelvételek alapján (The investigation of regional variations in biomass production for the area of the Danube-Tisza Interfluve using satellite image analysis)</i>	413
<i>Lénárt László: A karsztvízszint csökkenésének jellemzői a bükki karsztvíz szintészlelő rendszer 1992 – 2005 közötti adatai alapján (The characteristics of karst water level decrease based on the data (between 1992-2005) of karst water monitoring network in the Bükk)</i>	425
<i>Lóczy Dénes: Karsztvidékek sérülékenységi értékelésének lehetőségei (Approaches to the vulnerability assessment of karst regions)</i>	435
<i>M. Tóth Tivadar: Mészkö területek repedésrendszerének modellezési lehetőségei (Fracture network modelling in karst landscapes)</i>	447

<i>Makra László – Mika János – Béczi Rita – Sümeghy Zoltán – Motika Gábor – Szentpéteri Mária: Légtömegtípusok objektív osztályozása Szegedre különös tekintettel a levegő szennyezettségére a téli hónapokban (An objective classification system of air mass types for Szeged, Hungary with special interest to air pollution levels in the winter months)</i>	457
<i>Márton Mátyás: Nagy sikert hozó szakmai visszalépés a tengerdomborzat ábrázolásában a 20. század közepén (A regress in cartographical representation of submarine relief that resulted in great achievement in the mid-twentieth century)</i>	467
<i>Matzarakis, Andreas – Gulyás Ágnes: A contribution to the thermal bioclimate of Hungary – mapping of the physiologically equivalent temperature</i>	479
<i>Mészáros Rezső: A kibertér, mint új földrajzi tér (Cyberspace as a new geographical space)</i>	489
<i>Mika János – Sturzán Ria Beatrix: Két kénvegyület légköri háttérkoncentrációjának alakulása az alpi-kárpáti térségben (1977-2001) (Variation in background concentrations of two atmospheric sulphur compounds in the Alpine-Carpathian Region (1977-2001))</i>	497
<i>Molnár József – Kakas Mónika – Marguca Viola: A beregszászi hősziget intenzitásának és térbeli szerkezetének vizsgálata (Examination of intensity and the spatial structure of the maximum heat island in Beregszász (Berehove), Ukraine)</i>	509
<i>Mucsi László: A geoinformatika tudomány és a földrajz kapcsolata (Relationship between giscience and geography)</i>	519
<i>Nagy Gábor: A magyar gazdaság területi folyamatainak mérlege: erősödő területi különbségek, vs. regionális kiegyenlítődé (The uncertain results of the Hungarian regional processes: emerging inequalities vs. moderating regional imbalances)</i>	529
<i>Nagy Imre: A városökológia elméleti megközelítése (Theoretical backgrounds of urban ecology)</i>	541
<i>Oroszi Viktor – Sándor Andrea – Kiss Tímea: A 2005. tavaszi árvíz által okozott ártérfeltöltődés a Maros és a Közép-Tisza egy rövid szakasza mentén (Floodplain aggradation caused by the spring flood of 2005, along short sections of Maros and Middle-Tisza rivers)</i>	551
<i>Pál Ágnes – Pál Viktor: A határ menti fekvés hatása a szegedi kereskedelem térbeliségére (The effect of the borders on the spatiality of the commerce in Szeged)</i>	561
<i>Pfeffer, Karl-Heinz: The Swabian Alb – an anthropogenically transformed karst landscape</i>	569
<i>Rácz Lajos: Az amerikai környezettörténeti kutatás genealógiája (The genealogy of the American environmental history research)</i>	581
<i>Rakonczai János: Klímaváltozás – aridifikáció – változó tájak (Climate change – aridification – changing landscape)</i>	593

<i>Schweitzer Ferenc: Az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet szerepe a Paksi Atomerőmű életében (Studies by the Geographical Research Institute (GRI) on the environmental effect of Paks Nuclear Power Plant)</i>	603
<i>Suba János: A trianoni magyar–román határszakasz térképei és leírása (The maps and description of the Trianon border-line between Hungary and Romania)</i>	611
<i>Sümeghy Zoltán – Berta András – Gulyás Ágnes – Kiss Andrea: A relatív légnedvesség városi keresztmetszet menti éjszakai eloszlásának vizsgálata esettanulmányok segítségével, Szegeden (Case studies on the nocturnal distribution of relative air humidity along a representative urban cross-section, in Szeged)</i>	619
<i>Sümegei Pál – Bodor Elvira – Sümeginé Töröcsik Tünde: A hortobágyi szikesedés eredete (The origins of sodification in the Hortobágy region)</i>	633
<i>Szabó Mária: Tájszerkezeti változások a Szigetközben a mező- és erdőgazdálkodás, és a Duna elterelésének hatására (Landscape changes in the Szigetköz as consequences of land use and the Danube diversion)</i>	643
<i>Szegedi Sándor – Baros Zoltán: A hősziget kifejlődése és a település méret közötti kapcsolatok vizsgálata hajdúsági településeken (Examinations on the relationships between settlement size and development of the heat island in settlements of the Hajdúság region)</i>	657
<i>Szilassi Péter: A területhasználat változásának tendenciái a Balaton vízgyűjtőjén a településsoros statisztikai adatok tükrében (Main trends of land-use changes in the Balaton catchment area based on the agricultural census data)</i>	667
<i>Szónoky Ancsin Gabriella: Népesedési helyzetjelentés: öregedés vagy öregek fiatalodása? (A demographic status report: aging or rejuvenescence of the elderly?)</i>	677
<i>Tar Károly: A szeles napok statisztikai szerkezete Magyarországon (Statistical structure of the windy-days in Hungary)</i>	687
<i>Telbisz Tamás: Karrok modellezése (Modelling of karren forms)</i>	697
<i>Timár Judit: Nyugati hegemonia a földrajzban (Western hegemony in geography)</i>	707
<i>Tóth Adrienn: Tájtípus-térkép készítése és gyakorlati haszna egy kisvízgyűjtő példáján (Preparation and use of landscape type maps as reflected by the study of a small catchment)</i>	717
<i>Tóth József: A közép-európai migráció keretei és kutatási tézisei (Confines of migration in Central Europe and theses of research)</i>	723
<i>Unger János – Gál Tamás – Balázs Bernadett – Sümeghy Zoltán: A városi felszíngeometria és a hőmérséklet területi eloszlása közötti kapcsolat Szegeden (Connection between the spatial distribution of urban surface geometry and temperature in Szeged)</i>	735
<i>Vajda Gizella: Integrált térségfejlesztés az ESPON 1.1.2. program eredményei tükrében (Integrated spatial development according to ESPON 1.1.2)</i>	747

209-20
XB 28421

Zámbó László – Weidinger Tamás: A karsztkorróziós talaj-hatás néhány tényezőjének vizsgálata esőszimulációs kísérletek alapján (*Investigations of karst corrosional soil effects based on rain generator experiment*)..... 757

Zboray Zoltán: A fotogrammetria alkalmazásának lehetőségei a karsztok domborzatának vizsgálatában (*Possibilities of photogrammetry in the analysis of karst surface*) 767

Zentai László: Karsztterepek ábrázolása a magyar topográfiai térképeken (*Representation of karst terrains on Hungarian topographic maps*)..... 775

Igyekeztünk lehetőség szerint minél több kollégát felkérni tanulmány írásra azok közül, akikkel Keveiné Bárány Ilona professzor asszony eddigi munkássága során szakmai kapcsolatba került. Mivel egy ilyen hosszú és sikeres életutat szinte lehetetlen teljes egészében végigkísérni, ezért elnézést kérünk mindazoktól, akiket véletlenül kifelejtettünk. Az ünnepelt gazdag pályája, szerteágazó tevékenysége és szakmai közismertsége miatt nemcsak a földrajz szinte minden irányzata és művelője képviselteti magát a kötetben, de a rokon tudományterületeké is. A beérkezett tanulmányokat az egységes formai követelmények miatt helyenként megváltoztattuk, ám a tartalmuk megőrzése mellett, így azok minden esetben a szerzők nézeteit tükrözik. (a szerkesztők)

V 28126